

UVOD

Kroz historijski razvoj pravne ustanove posjeda u pravnoj nauci su postojala različita shvatanja o pojmu, pravnoj prirodi i osnovu pravne zaštite posjeda.

Danas preovladava shvatanje da je posjed faktička vlast na stvari koja proizvodi pravne učinke po samom zakonu i uživa građansko-pravnu zaštitu.

Najvažniji pravni učinak posjeda je njegova sudska zaštita u slučaju samovlasnog i protupravnog smetanja. Posjed uživa samostalnu i od prava na stvar nezavisnu zaštitu.

Obzirom da posjed sam po sebi nije nikakvo pravo moglo bi se zaključiti da smetanje posjeda ne predstavlja nikakvu povredu prava. Međutim ukoliko se smetanje posjeda vrši nasilnim putem u toj smetnji sadržana je povreda prava jer svaki akt nasilja predstavlja nepravu, to nepravu štiti se posjedovnim tužbama – *interdiktima*.

Moderni pravni poredak isključuje samopomoć kao sredstvo zaštite i zahtjeva od svakog da svoje pravo ostvaruje putem suda tj. uz pomoć države.

Da bi se to ostvarilo mora se i faktičko stanje iako nije zasnovano na pravu štititi od nasilja. Posjed se štiti od zabranjene samovlasti pojedinca koja postoji u slučaju kada se posjedniku oduzme predmet posjeda ili se on uznemirava u mirnom posjedu.

Kad ne bi bilo zabranjeno samovlasno vrijeđanje pojedina kao faktičkog stanja svako bi mogao da provodi svoju privatnu pravdu i da mijenja faktičke odnose čak i kada je u zabludi da mu pripada određeno stvarno pravo.

Cilj posjedovne zaštite je da se obezbijedi mir i ekonomski interes pojedinca na stvari (posjed kao faktička vlast je oblik ekonomskog iskorištavanja stvari i zauzima značajno mjesto u ekonomskom prometu stvari gdje se vrši samo faktički prenos stvari, zbog toga zaštita posjeda omogućava zaštitu ekonomske vlasti na stvari).

Posjedovna zaštita je više zaštita ekonomskog nego pravnog interesa posjednika, koji on ima u cilju da posjedovne stanje ostane nepromijenjeno, jer mu to omogućava određene ekonomske koristi od stvari i prava. Međutim, ukoliko je očigledno da je ekonomski interes, za koji se u parnici traži zaštita, jako malen, nema mjesta pružanju posjedovne zaštite jer se u tom slučaju ne može govoriti o samovlašću tj. Smetanju posjeda¹.

1. Okružni sud Split Gž-1929/75